

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Talous- ja rahaliitolle vahvempi sosiaalinen ulottuvuus”

COM(2013) 690 final

(2014/C 67/24)

Yleisesittelijä: **Georgios DASSIS**

Euroopan komissio päätti 4. lokakuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Talous- ja rahaliitolle vahvempi sosiaalinen ulottuvuus

COM(2013) 690 final.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 17. syyskuuta 2013 antaa asian valmistelun ”työllisyys, sosiaaliasioiden, kansalaisuus” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisyyden vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 16.–17. lokakuuta 2013 pitämässään 493. täysistunnossa (lokakuun 17. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Georgios Dassisin ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 157 ääntä puolesta ja 3 vastaan 19:n pidättyessä äänestämästä.

1. Yleistä

1.1 Ennennäkemätön talous- ja rahoituskriisi, joka on vaikuttanut euroalueen jäsenvaltioihin erityisen voimakkaasti, on myös tuonut esiin yleisiä rakenteellisia heikkouksia Euroopassa. Se on osoittanut selvän yhteyden korkeiden työttömyysasteiden, jäsenvaltioiden talousarvioihin kohdistuvien paineiden, sosiaalisen taantumisen ja yhteiskunnallisen rauhattomuuden välillä. Vaikka on hyväksyttävä, että jäsenvaltioiden talousarvioiden tulee olla tasapainossa, vähennyksillä on ollut haittavaikutuksia koulutukseen, aktiivisiin työmarkkinapolitiikkoihin ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Työttömyyden ja köyhyyden lisääntyminen vaikuttaa kielteisesti työvoiman osaamiseen ja työllistettävyyteen. Se vaikuttaa myös yritysten kykyyn kasvaa ja luoda työpaikkoja, mikä puolestaan vaikeuttaa elpymistä.

1.2 Unionissa on nähtävissä, että eräissä kriisin ankarimmin koetelmissa maissa taloudellisesta ja sosiaalisesta kriisistä on tullut myös poliittinen kriisi, jossa poliittiset epädemokraattiset ja äärioliikkeet ovat nousussa. On erittäin kiireellistä vastustaa tätä suuntausta konkreettisten toimien avulla EU-, jäsenvaltio- ja paikallistasolla.

1.3 Sisämarkkinoiden tulisi olla taloudellinen ja yhteiskunnallinen hanke. Ne ovat auttaneet lisäämään työllisyyttä ja vaurautta kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Sisämarkkinoiden loppuun saattaminen ja tehokkuuden ja sosiaalisen koheesion vahvistaminen Eurooppa 2020 -strategian pohjalta on olennaisen tärkeää, jotta Eurooppa voi voittaa kriisin nopeammin.

1.4 Tätä taustaa vasten komitea on käsitellyt hyvin kiinnostuneena komission tiedonantoa; se on ensimmäinen panos tulossa oleviin Eurooppa-neuvoston keskusteluihin ja päätöksiin, joilla vahvistetaan Euroopan talous- ja rahaliiton sosiaalista ulottuvuutta.

1.5 Komitea kehottaa komissiota päivittämään ja vahvistamaan näiden keskustelujen pohjalta politiikkaansa kehityksen tukemiseksi; tämä pätee erityisesti työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden indikaattorien ennakoivaan käyttöön.

1.6 Komitea on tukenut johdonmukaisesti toimia, joilla vahvistetaan sosiaalisia investointeja, unionin varojen kohdentamista nykyistä paremmin vakaisiin työllisyys- ja sosiaalipolitiikkoihin, nuorisotyöllisyysaloitetta ja nuorisotakuujärjestelmää sekä rajatylittävän liikkuvuuden parantamista. Sen vuoksi komitea on tyytyväinen, että näihin politiikanaloihin kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Se on tyytyväinen myös aikomukseen vahvistaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua osana EU-ohjausjaksoa.

1.7 Komitea on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että sosiaalisen ulottuvuuden vahvistaminen auttaisi jäsenvaltioita käyttämään potentiaaliaan työllisyyden lisäämiseksi, sosiaalisen koheesion lujittamiseksi ja erojen kasvun estämiseksi. Erityisesti komitea kannattaa ajatusta tiivistää työllisyyteen ja sosiaalisiin kysymyksiin liittyvien häiriöiden valvontaa talous- ja rahaliitossa seuraamalla järjestelmällisesti työllisyysasteita, työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrää, kotitalouksien tuloja, köyhyyttä ja eriarvoisuutta.

1.8 Sen vuoksi ehdotetun keskeisiin indikaattoreihin ja kynnysarvoihin perustuvan, työllisyyteen ja sosiaalisiin kysymyksiin liittyvien häiriöiden tulostaulun avulla tulisi jäljittää proaktiivisesti epäsymmetristä kehitystä ja sen heijastusvaikutuksia talouden yleiseen suorituskäyttöön. Tämän seurantajärjestelmän tulisi käynnistyä silloin kun tarvitaan oikea-aikaista ja tehokasta korjausmekanismia ja poliittisia toimia. Näin tehdään jo samantapaisissa taloudellisissa ja rahoitusalan epätasapainotilanteissa.

Komitea yhtyykin Eurooppa-neuvoston 27.–28. kesäkuuta 2013 ilmaisemaan kantaan, jonka mukaan sosiaalisten ja työllisyysindikaattoreiden suunniteltu kehys on "ensimmäinen askel" kohti talous- ja rahaliiton kattavampaa sosiaalista ulottuvuutta. ⁽¹⁾

1.9 Eurooppa-neuvoston tulevien keskustelujen valmistelussa komitea toteuttanut neuvoo-antavaa tehtäväänsä antamalla aiheesta lausunnon 22. toukokuuta 2013 ⁽²⁾. Se toistaa nyt kehoituksensa vahvistaa edelleen talous- ja rahaliiton sosiaalista ulottuvuutta.

2. Erityistä

2.1 Euroopan komissio esittää tiedonannossaan joukon aloitteita talous- ja rahaliiton sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamiseksi. Se keskittyy erityisesti kolmeen seikkaan:

- työllisyyttä koskevien ja sosiaalisten haasteiden seuranta ja politiikkojen koordinointi
- solidaarisuuden lisääminen sekä työllisyyteen ja työvoiman liikkuvuuteen liittyvät toimet
- työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun lujittaminen.

2.2 Komitea on yhtä mieltä tarpeesta vahvistaa talous- ja rahaliiton sosiaalista ulottuvuutta ja korostaa seuraavaa:

Työllisyyttä koskevien ja sosiaalisten haasteiden seuranta ja politiikkojen koordinointi

2.3 EU:n julkistalouden vakauttamispolitiikkaa ja talouden ohjausta ei voi jatkaa ilman vastaavia yhteiskunnallisen vakauttamisen ja sosiaalipolitiikan ohjauksen muotoja. Nykyinen sosiaalisten erojen leviäminen Euroopassa heikentää elpymistä, kasvua ja koheesiota. ETSK katsoo, että EU-ohjausjaksoon tulee sisältyä työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden viitearvot samantyyppisissä seurantapuitteissa kuin talouden koordinoinnin ja rakenneuudistusten puitteet. Mitattavissa olevien työllisyyttä ja sosiaalistasioita koskevien tavoitteiden on vastattava velka- ja alijäämätavoitteita, ja käytössä tulee olla samanlaiset mukautus- ja solidaarisuusmekanismit, joiden avulla voidaan puuttua sosiaaliseen epätasapainoon ja edistää sosiaalisia investointeja.

2.4 ETSK toteaa, että talouden elpymisen ja EU:n ja jäsenvaltioiden sosiaaliset investoinnit edellyttävät muutakin kuin muodollisia hallintorakenteita ja lakisäätöisiä mekanismeja. Sen

vuoksi järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla ja yksittäisillä unionin kansalaisilla on oma intressi ja rooli asiassa. Osallistava sitoutuminen Eurooppa-hankkeeseen on ensisijaisen tärkeää.

2.5 Komitea korostaa kuitenkin, että kestäväpohjaiset sosiaaliset parannukset edellyttävät jäsenvaltioiden rakenteellisten ongelmien ratkaisemista paikan päällä. Kilpailukyky maailmanmarkkinoilla, talouskasvu ja voimakas sosiaalinen ulottuvuus ovat keskeisiä tekijöitä kriisin voittamiseksi Euroopassa. Hiljattain ehdotettuja sosiaalipoliittisia indikaattoreita tulee käyttää lyhyen ja pitkän aikavälin uudistusten tukemiseen.

Solidaarisuuden lisääminen sekä työllisyyteen ja työvoiman liikkuvuuteen liittyvät toimet

2.6 Kuten komissio toteaa tiedonannossaan, työvoiman rajatylittävä liikkuvuus on tärkeä tekijä työllisyyden ja kilpailukykyyn säilyttämisessä ja uusien työpaikkojen luomisessa talouden rakennemuutoksen vuoksi menetettyjen tilalle.

2.7 Työvoiman liikkuvuuden nykyisten esteiden poistamiseksi olisi toteutettava lisätoimia, joiden avulla liikkuvien työntekijöiden käyttöön pyritään asettamaan helposti ymmärrettävää tietoa työ- ja sosiaalilainsäädännöstä omalla kielellä. Työntekijöillä olisi myös oltava itsenäinen oikeus neuvontaan. Asianomaisten neuvontarakenteiden olisi toimittava tiiviissä yhteistyössä työmarkkinaosapuolten ja Euresin kanssa ja varmistettava, että liikkuvat työntekijät saavat jo lähtömaissa tietoa kohdemaiden sosiaalisista ja oikeudellisista olosuhteista.

2.8 Sosiaaliset investoinnit auttavat ihmisiä. Niiden avulla parannetaan ihmisten taitoja ja pätevyksiä ja edistetään heidän osallistumistaan yhteiskuntaan ja työmarkkinoille. Tämä lisää hyvinvointia, elvyttää taloutta ja auttaa EU:ta pääsemään ulos kriisistä vahvempuna, yhtenäisempänä ja kilpailukykyisempänä.

2.9 Kohdennetut sosiaaliset investoinnit sekä tuovat mukanaan sosiaalista ja yhteiskunnallista kehitystä että parantavat samalla kilpailukykyä. Etenkin ennennäkemättömän ja draamattisen työttömyyden ja lisääntyvän köyhyyden aikoina hyvinvointivaltioon tehtävät investoinnit ovat myös keskeisessä asemassa sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja sosiaalisen osallistamisen vahvistamisen sekä sosiaalisen syrjäytymisen ja köyhyyden torjunnan kannalta. Tällaisten investointien on taattava tehokkuus.

2.10 ETSK korostaa yksiselitteisesti, että EMUn sosiaalinen ulottuvuus edellyttää selväpiirteisiä välineitä, indikaattoreita sekä laadullisia että määrällisiä tavoitteita, jotka ovat yhtä tehokkaita kuin EMUn talous- ja raha-asioita koskevat veloitteet. Komitea myös toteaa Eurooppa-neuvostolle, että mikäli EU:n sosiaalisen ulottuvuuden elvyttämiseen on liian vähän yksimielisyyttä tai poliittista tahtoa, ETSK ehdottaa tiivistä EMU-yhteistyötä, jota varten olisi omaa rahoitusta, täydentävä sosiaalirahasto, Euroopan sosiaalista edistystä koskeva sopimus sekä sosiaalisia standardeja, tavoitteita ja vakautusmekanismeja, jotka sopivat yhteen verotus-, budjetti- ja raha-asioita koskevien vakautusmekanismien kanssa.

⁽¹⁾ Eurooppa-neuvoston päätelmät, 27.–28. kesäkuuta 2013, EUCO 104/13, 14 (c) kohta.

⁽²⁾ EUVL C 271, 19.9.2013, s. 1–7

Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun lujittaminen

2.11 Komitea suhtautuu myönteisesti komission ehdotuksiin parantaa työmarkkinaosapuolten osallistumista talous- ja työllisyyspolitiikkojen koordinointiin unionitasolla. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulla on tärkeä rooli kaikilla tasoilla. Se auttaa pääsemään ratkaisuihin, jotka ilmentävät sekä työnantajien että työntekijöiden näkemyksiä ja lisää myös ymmärrystä ja luottamusta, jotka ovat olennaisen tärkeitä Euroopan työmarkkinoiden uudistamiseksi ja sosiaalisen rakenteen vahvistamiseksi.

2.12 Komitea panee niin ikään merkille, että eurooppalaiset työmarkkinaosapuolet keskustelevat jo nyt tulevasta työmarkkinaosapuolten vuoropuhelusta, myös kolmikantavuoropuhelusta.

Bryssel 17. lokakuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE
